

28 maja

TEMAT: HISTORIA W KRZYŻAKACH HENRYKA SIENKIEWICZA.

Cele – uczeń:

- rozróżnia elementy fikcyjne i historyczne w utworze;
- wyjaśnia, czym wyróżnia się powieść historyczna;
- wyjaśnia, co to jest *archaizm*, rozpoznaje archaizmy w tekście;
- wyjaśnia, czym jest i czemu służy archaizacja;
- tworzy opis postaci

1. Przypomnij sobie scenę ataku Zbyszka na krzyżackiego posła. Wyjaśnij, dlaczego Zbyszko zaatakował Krzyżaka, jak się ten atak zakończył i jakie reakcje wzbudził (**podr. s. 173, pol. 2.**).
2. Wyszukaj w tekście fragmenty mówiące o Powale z Taczewa. Na ich podstawie opisz krótko tę postać, wyjaśnij, jak i dlaczego Maćko i Zbyszko traktowali Powagę (**podr. s. 173, pol. 4.**)

(dodatkowe informacje) Powaga z Taczewa to postać historyczna, herbu Ogończyk, żył w latach ok. 1380–1415, brał udział w bitwie pod Grunwaldem, był królewskim posłem w zagranicznych misjach, znany ze swej niezwykłej siły, powszechnie ceniony i szanowany.

3. Wpisz przykłady historycznych postaci, wydarzeń i miejsc występujących w *Krzyżakach*.

HISTORYCZNE		
postaci	wydarzenia	miejsca

4. Uczniu przeczytaj co to jest *powieść historyczna* –definicja z ramki *Mam pojęcie* (**podr. s. 167**).
(punktem odniesienia jest czas życia autora).
5. Przeczytaj fragment opisujący jedno z historycznych wydarzeń w powieści – bitwę pod Grunwaldem. Ustal, w jaki sposób w opisie został osiągnięty efekt dynamizmu (**podr. s. 167, pol. 2**).

Zacytuj z opisu bitwy pod Grunwaldem przykłady wskazanych środków językowych, wywołujących efekt dynamizmu.

porównanie	
epitety	
ożywienie	
wyliczenie	
wyrazy dźwiękonaśladowcze	
wypowiedzenie wykrzyknikowe	
czasowniki ruchu	
zdanie wielokrotnie złożone	

6. Obejrzyj reprodukcję obrazu Jana Matejki *Bitwa pod Grunwaldem* (**podr. s. 170–171**). Ustal, jak te same efekty, co w opisie (ruch, dynamizm), zostały osiągnięte środkami malarskimi (**podr. s. 167, pol. 3.**)
7. Wprowadzenie terminu *archaizm*.

[archaizm](#)

1. «wyraz, forma wyrazu, konstrukcja składniowa, które wyszły z użycia»
2. «coś przestarzałego»

Archaizmy w powieści Sienkiewicza [np. *jeno, zali, przepieczeństwo, krzcil*,]. Sienkiewicz do powieści wprowadził archaizmy, aby przybliżyć czasy przeszłe, oddać realia dawnych czasów.